

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkasutca 78. sz. alatt gr. BÄNFFI ház emeletében.

Megjelen a lap hétenként háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délen. A 4. évfolyamra 3 ft. o. t. Hirdetés: 1. sor: négyhatszor sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. t. minden hirdetés után 50 kr. béklyó. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik. A közlőnek a cikkek sora után 15 kr. előlege beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, máj. 26.

(D) Elmondottuk utóbbi cikkünkben a szászoknak az öt intézmények és gyakorlat alapján kifejlett s 1861-ben visszaállított községi s megyehatósági állásukat az egyes községek irányában. Most a román postulatumok irányát kell megvilágítanunk.

Midőn a románok azt óhajtkák, hogy Erdély legyen minden más országtól egészen elkülönített, független ország, a román nemzetiség legyen a más hárommal (magyar, székely, szász) nemzetileg is egyenjogú, az országgyűlés népképviselőire alakítsák, a census legyen csekély, Erdély új politikai felosztás alá essék, hol a topografiai mellett a nemzetiségi tekintetek is irányadók legyenek, ezzel annyit mondanak ki, a mennyit jelent a teljes supremátia, miután éppen a román nép az, a mely magyarokkal, szászokkal szét-szórva lakván, alsó censussal, s népszámra fektetett politikával és topografiai új felosztással szétszórtsága által absorbeál, s magát egy külön országban bizonyos többségbe teheti; és ha Erdély megszűnnék valaha a magyar királyság kiegészítő része lenni, végre is politikai elhivatásában s szavazati képességében, és statusnyelvében közelébb állna Bukuresthez, mint Bécshez, főként ha elgondoljuk, hogy már is e nemzetiség oly jogot nyert, a minőt a szász sem birt eddig soha, t. i. nemzeti nyelvet az országgyűlésen.

Igaz, hogy Erdélyben van hatszáz ezer székely és magyar, s kétszáz ezer német, száz ezernyi lélekre menő más faj, és ezekhez gravitáló nép, s szemben velök hasonló létszámú román amazokénál sokkal kevesebb birtokkal, és így azt lehetne következtetni, hogy hasonló népességi és a miveltség s vagyon, és a status különféle tényező elemeivel jobban ellátott nemzetiség felett ezen most fejlődő nemzetiség fölényt nem gyakorolhat.

Ez úgy látszik ugyan, de nem úgy van; és midőn Erdély régi népei elfogadnák a tabula rasara építést, s Erdélyt régi kapcsaiból kiszakítanák, egyszerre eljászanának a régi azon biztos jogalapokat, melyek a történelemmel fejlődő, minden nemzetiségnek kellő jelentőségét megadták, a nélkül azonban, hogy valamelyikét államjogban feltételezték volna a magyar királyi korona jogánál.

Habár mi székelyek és magyarok a szászokkal s mellék népekkel együtt, főként a lipitorok leszámításával fejszám szerint is egyensúlyban állunk a románok tömegével, a városok kizárólag sajátaink, polgári elemet, sem nagy birtokos osztályt a román nép nem számít, és habár Erdély területének $\frac{3}{4}$ része van a magyar, $\frac{2}{4}$ része a székely, $\frac{1}{4}$ része a szászok és $\frac{3}{4}$ része a románok kezén; mégis hasonló népesség és $\frac{9}{10}$ rész ellenében a $\frac{3}{4}$ rész birtokú román, a topografiai felosztott megyékben, az öt területek eltérőlével, és 8 forint censussal, s 30,000 lélek után számított választói joggal, amerikai demokrat eszmék szerinti képviseléssel: a többséget, az abszolút többséget bírni; úgy pedig, hogy minden többi itteni nép sorsa teljesen az ő szavazatától függne.

Vegyük csak számba. Im a nemesi képviselőt jogát már tényleg eltörölve látjuk; a születés tehát nem tesz különbséget a választási jognál; im a választói képességre nézve Erdélyben, hol felső tábla nincs, a mit a születéshez kötött regalitások joga pótol ki, most egyszerre azt, a ki 8 forint adót fizet, csak úgy illeti egy szavazattal, mint a ki tízezeret fizet; kétszáz ezer magyar bir az erdélyi megyékben 340 mértföld birtokot, de ezt egy területen bírja 700—800 ezer románal, ki ugyanott 300 mértföldet bir. Osszátok

bárhogyan topografiai ezen területet, ha elvonnák a birtok, vagyon és intelligencia azon jogait, a mely minden államban méltatva van, ha eltérnek azon historiai kapcsolatok, melyek egy évezredes koronaállamjogát biztosíták: mi lenne az eredmény? az, hogy eme területen a nagyobb létszám a kisebb létszámot nagyobb birtok s intelligenciája dacára minden legkisebb befolyásából a képviselőre teljesen kifaraghatja, mert külön faj s egy társalmi elemű tömeg abszolút majoritása egy ország képviselőténél, ott, hol már egy tabula rasa van, annyit tesz, mint a minoritásban levő érdekek befolyásának teljes elvesztése.

A mint fennebb fejtegettük, éppen e sorsra jut a fundus regius azon perczőt fogva, a mint a szász városoknak külön képviselőket adtak, a mit a külön autonómiának kell követnie, külön autonóm állásra pedig legfeljebb négy szász város képes, a többi be fogva olvadni azon két három új megyébe, a mely a fundus regiusból alakulhatna, és a hol már, kirekesztetvén belőlük a nagyobb szász városok, a román elem van bizonyos többségben és a szászokat a királyföldön éppen úgy paralizálja, mint a magyarokat a megyéken — szászoknak és magyaroknak sorsa itt tökéletesen egyenlő.

Igaz ugyan, hogy a román postulatum elmélete még csak problema, s a királyi előterjesztés 5-dik pontja nem megy ide; de itt csak arról van szó: mi amaz elmélet, s mi lehetne következménye?

E szerint tehát Erdély 1075 mérföld területéből csak a 240 mérföld területű székelység az, hol tiszta magyar faj elem van egy tömegben, de a területi jog megsemmisítése, a többség döntő jogának megalakulása e külön alapjoggal sértetlenül felvázolt s megvédett földön, ezt is amalgamálni a külön ország képviselőténél majoritásába, és akkor többé két nemzetiség sem létezik Erdélyben t. i. a székely és román; hanem lesz egy nagy román tömeg s egy székely-magyar-szász minoritás.

Igen, mert topografiai új felosztása a megyéknek azt feltételezi, hogy minden megye a lehetőleg egyenlő nagyságu területet, s népességet foglaljon magába, ha kisebb is a terület, de egyenlőnek kell lenni a népességnek vagy meg fordítva.

A székelyföld 240 mértföld területén van 450,000 lélek, ha 60,000 lelket számítunk egy megyének, lenne ottan 7—8 megye, mindenik 34—35 mértföld területtel. Ezen hét megye küldend 14 képviselőt.

Ezel szemben állana Erdély többi része 775 mértföld területtel, és 1,400,000-nyi lakóval. Ez a székelységgel hasonló népességi arányban alakítana 23 vármegyét, 33 mértföld területtel. És így birna ezen terület 46 szavazatot, a mely ama területen egyenesen a románok részére esnék, miután a nemesség választási joga, a mit 1848 fenhagyott, eltöröltetnék, és így a megyékben a magyarok abszolút minoritása, s megint a királyföldön a városok cohesioja megszűnnék, és így a szász elemnek szintén abszolút minoritása bizonyossá válnék. E részben az akkor népességök arányához képest kevés képviselőre jogosult városok contingense helyre nem hozhatná az arányt.

És ki tagadhatja, hogy a szászok oly előzményeket fogadtak már el a historiai jogok sok részbeni feladásával, és a nagy birtok tekinteti ellenében folytatott hirlapi eszmei harezczal, mikép a románok postulatumaik érvényesítése végett szemben velök feladott elvekre hivatkoznak? Ki tagadhatja tehát, hogy oly helyzet állott elő, mikép Erdélyben egy a birtok, mint a polgári elem érdekei a néptömeg korlátlan felsőbbsege alá hal-

lanak az utnak indított elvek természetes folyama szerint, és e szerint az ország $\frac{6}{10}$ része s minden nagyobb és kisebb városait birtokló elemek, $\frac{3}{10}$ jobbadán pásztor és földművelő köz sorsu néptömeg szavazat többsége s kormányzása alá vettetnek? Ezt szüli ma már egy külön Erdély fogalma, új felosztással. — Mi látjuk, hogy a királyi előterjesztvényben nincsenek ez elvek így mondva, de a már látható többség megállapodása ide mehet ki.

Felfogjuk tehát, hogy túlláttak a románok a rubiconon, midőn nem adoptálták a Roth által megpendített nemzetiségi terület eszméjét. Eszélytelenség is volna új nemzetiségi területeket alkotni; de a történelmi területek, viszonyok befolyását s jogait a szükséges védintézkedések nélkül feladni, azoktól, a kik azt bírták, még nagyobb eszélytelenség.

És pedig nem a magyar elem veszté itt a legtöbbet, mert ő alapelvei egy részét nem veszíti; rá nézve az 1848-i eszme, s a megyei életben representalandó nemzetiségek fogalma e sorsot már különben is elhatározza. Ez eszme nélkül pedig magyar politika és befolyás sincs többé. Ama sorsot e nemzet az anyakirálysággal egységet fogadta el, mert koronája jogát így látta megtarthatónak; de a szászokat az sem fogja megmenteni az új dolgok logikája szerint. A szászot nemzeté a magyar korona alkotta, s annak enyészével elenyészik az ő nemzetisége, mert itt nem lehet német többség, mint Csehországban.

Mi nem akartunk véleményét mondani. Mi a láthatár elől vontuk el a ködfátyolt. Nézzetek önk Erdély jövőjére. Egyedül ez épülhet, ha tabula rasavá teszik a multat. — Jövő cikkünkben adjuk az előbbieket corollariumát.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Kolozsmegye ideiglenes bizottmányának tegnap tartott gyűlést már az új főispáni helytartó Boér Ferencz ur ő mlga nyitotta meg, egyszerűen üdvözlővén a gyűlést, s kérvén támogatását. Ezután felolvastott a biz. tagok névsora, minek végeztével idősb gróf Bethlen János figyelemztette a gyűlést, hogy van egy tag, a ki a kormány által kizárattott volt jogának gyakorlatából, de a kit a bizottmányának hazafiai kötelessége azonnal rehabilitálni, a tagok sorába bevettnek nyilvánítani, miután ezt ő Felsőségnek újabb kegyelmi ténylet után semmi se gátolja. Berde Móza, 1848-diki volt magyar kormány biztos neve hangzott az indítványozó ajkán, s lelkes eljénzés a bizottmány és hallgatóságán. Ez után felolvastattott mlt. Grois Gusztáv urnak egy irata, melyben jelenti, hogy a kir. főkörmányszékhez tanácsosnak s helyébe főispáni helytartó Boér Ferencz ur nevezett ki. Egyszerűen tudomásul vétetett. Olvasztott a kir. főkörmányszéknek a mult bizottmányi gyűlés felterjesztett jegyzőkönyveire tett megjegyzése, illetőleg rozsaló leirata az iránt, miért nem szól hozzá a bizottmány a véleményadás végett elibe tűzött tárgyakhoz, azokat saját hatáskörön kívül a törvényes országgyűlés hatáskörébe vágóknak nyilvánítván. A bizottmány egyhangulag kinyilatkoztatta, s határozatlag kimondá: hogy most is csak előbbi határozatahoz ragaszkodik, s így a kérdés további vitatása helyett más tárgyra tértek át. Olvasztott a „folyó évi július 1-sőjére királyi leiratnál fogva Nagy-Szebenbe összehívott külön erdélyi országgyűlésbe küldendő követek választása és annak módja” iránti rendelet. Az ügyrendtartás stb. iránti szabályok számos §§-ai, általánosan ismeretesekeknél, az ideigl. bizottmányi felelőseknek nyilatkoztatta azok felolvasását. Erre Zeyk Károly bizottmányi tag rövid szabatos beszédben kimutatta, hogy egy külön erdélyi országgyűlésnek az 1848-diki legislatio általán ismert végzése, alapörvénye folytán semmi törvényes jelentősége se lehet. Az országgyűlési alapszabályok törvényeinkkel ellenkezők, stb. Miután azonban érdekeink és szomorú viszonyok közt is védelemre hívnak fel, s maga a kormány gondoskodott a szabályok egyik pontja által arról, hogy

ha a bizottmány a követküldést megtagadná, eziránt a helyhatósági elnökség által önkényileg tettéssék intézkedés, szónok inditványozza, hogy a bizottmány gondoskodjék arról, hogy lehetőleg független egyének választassanak követekül, a kik majd a szebeni országgyűlésen a törvényesség szempontjából alkotmányos jogaink, a korona és a nemzet valódi érdekei mellett megvesztegethetlen szótartat hallassanak. A bizottmány ez értelemben kimondta s jegyzőkönyvébe ígattatta határozatát, mely szerint a Nagy-Szebenbe összehívott külön erdélyi országgyűlést a jogának gyakorlatára illetéktelennek tekintti, s csak kényszerűségből s csak e szempont védelmezése érdekében elegendi a követválasztásba. E határozat ellenében csupán egy román községi képviselő nyilatkoztatta ki, hogy ő ezt az erdélyi országgyűlést nem tekinti törvénytelennek, s kéri e nyilatkozatát jegyzőkönyvre vétetni. Senkinek se volt kifogása ellene. Erre a központi bizottmány tagjai választattak meg, a mint következők: Báldi Miklós, Bánai Mózes, Brechtfeld István, Dézsi Sándor, Elekes Gergely, Gyarmathi Zsigmond, Germán János, Hosszu János, Hincz György, Kozma Miklós, Keresztes Sándor, b. Kemény János, gr. Kornis Albert, Lészay Lajos, Macskási Pál, Moga Jakab, Moga Demeter, Pap László, Soos Ferencz, Zsigmond Elek, Szabó Ferencz, tollvivőül Halmágyi Sándor választott. A gyűlés egy órára felüggesztetett a jegyzőkönyvek szerkesztése végett; akkor pedig felolvastott s hitelesített mind a magyar, mind a román jegyzőkönyv. Ezzel a gyűlés bezárattott.

Udvarhelyszék, május 23.

Anyaszékünk ideiglenes administratora által az ideiglenes bizottmány tagjai e mai napra a következő elnöki felszólítással hivatnak össze: „T. ur! Az országgyűlési követ választás kerestülvitele érdekében az ideiglenes országgyűlési alapszabály 35. és 36. §§. értelmében alakítandó központi választmányoknak megválasztása végett folyó hó 23-kán délelőtti 9 órakor Sz.-Udvarhelyt a nemes szék gyűltermében bizottmányi gyűlés fog tartatni, minek folytán a t. urat, mint rendes képviselő bizottmányi tagot az irt napon és helyen leendő megjelenésre hivatalos tisztelettel felhívom.”

Mely elnöki felhívás következtében a bizottmány tagjai e mai napon valóságos is összejűltek a szokott tanácskozási teremben, s miután a főkirálybírói helyettes ur a gyűlésben megjelent, s elnöki megnyitó beszédét a tagok számbavétele után felolvasta, a kir. főkörmányszéknek azon rendelet elvástattott fel, melyben a legfelsőbb helyen történt elhatározás folytán a július 1-ső napján N.-Szebenben kinyitandó külön erdélyi országgyűlésre e törvényhatóság kebeléből is megjelenni kellett 3 képviselőnek a rendelet mellett leküldött s hasonlóan felolvasott ideiglenes alapszabály értelmében megválaszthatására szükséges előintézkedések sietős megtétele, legelőbb is pedig egy központi bizottmányának a megválasztása rendeltetett el. E kormányzéki rendeletet általánosan megjegyzéssel a következő nyilatkozat határozattal jegyzőkönyvébe iratni: „Az ideiglenes alapokon alkotmányos törvényeink egyenes mellőzésével összealkotott s csak is kényszerűségből összeült ez ideiglenes bizottmányi gyűlés fájdalommal értesült a kir. kormányzéki rendeletből egy külön erdélyi országgyűlésnek e folyó év július 1-ső napjára N.-Szebenbe történt összehívásáról, s fájdalom a annyival nagyobb, mivel a leküldött és felolvasott alapszabály és ügyrendtartás szerint azon országgyűlés összehívásánál fenálló törvényeink rendelkezései nem vétettek tekintetbe, sőt a székelységnek egy tetemes része eddigi választói jogától megfosztatott; miért is ezen ideiglenesen összeült bizottmányi gyűlés a felolvasott rendeletet és utasítást, mint a melyek alkotmányos uton hozott és még mindig törvényes erővel bíró törvényekkel ellenkezők, ezenek jegyzőkönyvileg fenálló törvényeinkkel nem megegyezőnek nyilatkoztatta, s egy uttal e tárgyban ö. cs. kir. apostoli Felsőséghez egy alázatos felterjesztést határoz; azonban ezen nyilatkozat tétele mellett, nehogy az alapszabály 39-dik §-le szerint a követ választás önkényileg vitessék véghez, ezennel a választásbani részt-

jételre azon határozott kijelentése mellett ajánljuk meg, hogy ezen eljárásból jövőre semmi névvel nevezhető törvényszerű vonatkozás ne történhessen. Ezen jegyzőkönyvi tétel következtében a felirat elkészítése végett Ugron Lázár, gróf Bethlen János, Gálfi Sándor, Berzevici József és Henter János személyeiben egy fiók-bizottmány nevezett ki a határozott feliratra még a gyűlés folyama alatt elkészítésére, mi is elkészülvén a bizottmányi gyűlés azt egyhangulag elfogadta, s ő cs. kir. apostoli Felségéhez felterjesztendően határozta.

Ezek után a központi bizottmány a következőleg alakított össze, elnökök: Lukács Gusztáv főkirálybíró helyettes ur; tagok: Ugron Zsigmond, Török Ferencz, Szabó Márton, Ferenczi Miklós, Dimény Zsigmond, Farczádi Sándor, Henter János, Jakabházi Zsigmond, Szentkirályi Ferencz, Ferenczi József, Szabó Károly, Máté Lajos, Ugron János, Tibád Antal, Fodor Károly; tollvivő Henter Antal.

Olvasatott még a kir. főkörmányszéknek azon rendelete, melyben a birodalmi tanács által hozott s mellékelt személyes szabadság és házi jog védelméről szóló törvényzikk el vagy nem fogadásáról véleményt rendelt felküdni, mely körmányszéki rendeltetelre az illetékes bizottmány jegyző könyvileg következőleg nyilatkozott: „A bizottmány már többször kimondott elveihez újból is ragaszkodva nem tartja magát jogosítva a felolvasott rendelet tárgyalására, annyival kevésbé, mert e felolvasott rendelet országgyűlés körébe tartozó tárgyat tartalmaz, utasítás adhatási jogot pedig a bizottmány nem gyakorolhat.”

Végre a jegyzőkönyv felolvasatott, hitelesített és a gyűlés a főkirálybírói helyettes ur által bezárult.

Következők lesznek: A paradikéretben: gr. Bethlen János, a homoródi kertületben: Dániel Gábor, a Keresztúri kertületben: K. Horváth János, Sz. Udvarehelyről: Boér János.

A Kiskőrösi Völgyéből.

Megyenekben a mint tudva van a substituírt szolgabírákat és notariusokat a bizottmány letette és újakat választott, s azokat a patens 46. §. értelmé szerint fel is eskette s mégis szolgabíráink nincsenek!!

Folyó hó 28-án bizottmányi gyűlésünk lesz. A szászok részéről már öt candidatus van a követségre, az oláhok részéről a két főbíró, ugymint Sulucz és Csérgedi. Most már azt kérdi a szerkesztő ur, hát magyar ki lesz? Felelet a magyarral most már csak beszélni is itt Küküllőmegyében a tizenegyedik bűn; magyaráink pedig, mint keleti eredetűek egybedugott kézzel várják, hogy a sült csirke szájukba repüljön.

A „Korunk” valamelyik számában egy Sárdról írt levelet valami gabonáról és fej-

pénzről szól, — röviden a dolog így áll: A brassai oláh tudós gyűlés egy véka gabonának felszedését rendelte minden oláh gazdától nevelési célra; eddig a maga rendjén van, csak a nines, hogy ezen gabona a nem fizetőkől most már a politikai tiszték által erőszakosan szedődik fel, mi pedig a fejpénzt illeti, az ebből begyűltendő összegnek az utakra és hidakra kellene hogy fordítodjan, de hogy most mire fordítják

Retteg, május 23.

A személy- és vagyonbiztosítás a legnélkülözhetetlenebb kellék az emberi életben, hogy az ezerszeres hasznátalasság. Ennek fentartására erélylél működik minden magának életet ohajtó kormányzat, s ha itt ott történnek törvényellenes kibágások, a tény kiderültével a tettesek törvény szigora szerint illő büntetés alá vettek; ez a mi hitünk, ez a mi reményünk és ohajításunk a most megírandó botrányos tényre nézve is.

E hó 21-én délután helységünkben, mint közvetlenül országban fekvő helyen, keresztül utazott két szekérrel egy Csényi Antal nevű nagytő-lívegen tájképeket mutató egyén, s a mint tudjuk éppen kolozsvári polgár, mikor is helységünkben kevés pihenés megállapodva, látogatást tett egy tiszt esaladnál, mint régi ismerősnél. A szíves üdvözlés után az elvált perze hamar beköszönt, mivel utját tovább folytatandó a szekerek az uton vártak. A látogatott család, hogy az együttlét öröme tovább élvezhetővé tétessék, elkísérte a szekerekig, hol néhány mutatvány megnézésére két kísérő hölgy a nagyszerű szekerbe beszállt. A szemle alatt néhány féktelen oláh legény, kiknek áldozó-csüttörtökünnepük leve, nagy számmal a heti vásár bomlásával a piacon ánesorogtak, az általuk bámulattárggyá vált nagyszerű szekér körül csoportosultak, hol is a fogadások egymást érték, — az erősebbek közt — hogy ki tudja a nagyszerű jármű tengelyét mentől fenebb emelni. Az eddigi tény ártatlansággal teljes; de szomorúvá lett a következők. Mert ki ki a mint tette az emelést, a szerint abból a magasságból feltartóztatás nélkül eresztette le, s igen természetesen mindannyiszor a szekér nagy zökkenésnek volt kitéve. A tulajdonos, mint érdekelt többször felkérte az ifjakat távozásra; de mindannyiszor ohajtott eredmény nélkül, s ugyan mit lehetett egyebet tennie, mint dorgálólág komolyan lépni fel s nyers szavakkal elutasítani a szekértől. S mi lett a következtetés? az, hogy egy impertinenséggel nagyon ismeretes ifjú, az idegen atyáit mellbe kapta, szekerétől jó távol hurezolva ott keményen, több pajtásával egyesülten megverték, s midőn elvégre a szabadulásra rés nyílt, egy ifjú által kalapjától megfosztatva eresztette vissza, az ifjak magasra hányva kalapját időtöltést akartak azzal maguknak szerezni. Ennyi méltatlanság és szenvedés után szekérhez rohanna, hol ártatlan családjá késébe-

esés közt sirt, lekapta személye biztosítására szerén nyugodt dupláját, s azzal indult a még játéknak szolgáló füvege után; jórészt azt hiszi, hogy ilyen uton rögtön ohajtott célját elérheti, s azzal halad; de számítása nagyon megesalta, mert egy ifjú hátul kerekedve nyakszirt ragadta, mikor a többiek is oda rohanna, egy közülük a fegyvert kezéből kifacsarta, mikor egyik cső, isteni gondviselésnek köszönhetőleg kártétel nélkül, elsült. A kézhez ragadt fegyverrel, idegen utazónk, a legkeményebben két kézre fogva megverte, földre hullva lábbal tapodtatott, ökökkel ducoltatott, a puskagyával lökdöstitett. Az esemény, mely közé még lövés is vegyült, nagyszámú bámeszködő és sajnálkozó tömeget gyűjtött egybe, kik közül több más ajku ifjak látva az esemény komoly voltát, melyből helységünkre bélyegző gyalázat, az idegen utazóra nézve pedig halál következhetik, közbenjárásra kérték helységünk ifjú román jegyzőjét, ki a helyt, hogy erőlyes fellépése által a féktelenkedőket csendesítendő, még mint egy helybenhagyólag hosszúsáruól a paschalt hatalmas füstökben csendesen a dühöngők mellett sétálva szívja; ezt látva, előbb mint követők, azután erőhatalommal léptek fel a testvériség szent érzetét keblőlök elárvólító, törvényt, illedelmet és rendet bontók csapatja ellen, s egy lelkes ifjú művelt izraelita a földre gázolt idegenre feküdt, ezt kiabálva: „Ha verni, gyilkolni van kedvetek, rajtam vigyétek végre azt, nem pedig egy idegen utazón.” Így elfedelve egyförl az igaz emberbarát, másförl az oda rohanó neje által, szabadult a veszedelemből, miközben az értelmiség hathatós munkásságát fejtette a kiemelésre. A ráborult ifjú egy izmos pofonfúttal köszöntetett, más fúttakkal nem illeték. Ekkor a jegyző a fegyvert magához véve, az idegen utnak indulhatott. A szomorú jelenet kevésbé múlt, hogy tovább nem folytatott, mivel azután a jegyző ur némely atyafiával kereskedő Gergelyfi-testvérek boltjára menve, őket akarták az idegen oltalmazásáért kérdőre vonni; de a kereskedő ifjak eszélyesége miatt e keblélázító esemény tovább nem üzetett.

Láthatni csak ezen alkalomból is, mit tesz egy helységnek értelmes, tekintélyes előjárókkal birni! Láthatni, hogy a jegyző hi-vatal sokkal fontosabb, mintha azt mindenki által be lehetne tölteni. Azért, hogy valaki egy pár gimnasialis osztályt kihallgatott, kevésbé írni is tud, minden értelemképzetség nélkül, még szorultságból dászkelésget is folytathat; de jegyző nem lehet. Sok helyt, ugy ez évben nálunk is a czél nagyon tévesztve van. S mi az oka? Nem egyéb, mint a nyers tömeg; mert az értetlen nép a tudományosan képzett egyént mellőzi, s a tudomány nélküli tapasztalatlan ifjat, ki egy három rendből álló iratot következtetésséggel nem tud egyberakni, főlemeli. Azért az ily jelentékeny helységekre nézve mint Retteg is nagyon szükséges lenne, ha a t. tisztség a jegyzőségre nézve az értel-

miség véleményét venné tekintetbe s a szerint tenné a megerősítést.

K. . .

Kütfalva, pünkösztétén en.

Tisztelt szerkesztő ur! Jelen soraim kiindulási pontjál e helységet választam, mert itt történt egy oly szép és oly dicséretes tett, mit hallgatásban hagyni vétek volna. Szíveskedjék ez okból a tisztelt szerkesztő ur megengedni, hogy becses lapját, mennyire tölem kitelhetik, jelen közléssel, tapasztalt, minden közszel elősegítése iránti készségét pedig alább megjegyzett fáradság megtételére igénybe vegyem. Ugyan is e hó 14-ik napján idevaló uradalmi tiszt Bede Károly fiatal barátunk jövő sorsát, vagy is az életnek örömeit és terheit megosztani kívánván, Küküllő-Királyfalván Szabó Ida honleánnyal házassági frigyre lépett. Nem akarom a fiatal pár érdemeit, sem ezen szertartás rendjét, ugy a jelen volt kedves vendégköszorú e frigyből keletkezett örömet részletezni, hanem azon asztal mellett képezem magam, melyhez az uradalmi képviselője Bedőházi János barátunk azon szívességgel és azon vendégszeretettel hívott, mely az őszinte magyarban még maig is szokás. És midőn már itt találom magam, végig hallgatom a barátságos pohárköszöntést s részt is veszek belőle (persze most csak ideáliter) mig egyik barátunk ily formán felszólal: „Mi hála az Istennek, most (már akkor) jól vagyunk, és éppen ezért emlékezünk meg azokról, kik hazánk létét és a vallás szilárdítását keresztül vinni törekednek; az oláh-országj ev. ref. misszióról *), mert ennél szebb emlékek nem szolgálhatunk e fiatal párnak, kikre nézve a mai nap az életben örökre áldva legyen, mert így ők a szentírás szavai szerint lesznek hűvek, és elnyerik az életnek koronáját!” E köszöntésre alig győzte Bedőházi barátunk, a tehetségtől kezdve képest tett adakozásokat addig gyűjteni, mig pár percre 10 frt 20 kr o. é. gyűlt össze, mely összeget megbízás folytán azon szíves kére-sel van szerencsém beküldeni, hogy azt rendelkezése helyére ezen jelével: „Bede Károly és Szabó Ida 1863. áldozó-csüttörtökön véghez ment házassági frigyük emlékére, a házaspár és vendégeitől, illetőleg barátjaiktól, az oláh-országi ev. ref. misszionak” juttatni méltóztason. Teljesítve ez igen kedves kötelességemet, engedje a tisztelt szerkesztő ur, ez esetből kiindulva, csupán azon szerény őszinte ohajom megtehessen, hogy vajha többen követnék ily és hason alkalommal e példát, hogy mikor ők megelégedettek, ne felejtkezzenek el a haza boldogságáról és a vallás szilárdításáról; mert hisz a mi kincset (már én itt csak pénzt értek) szerez e világon, azt ugy se viheti magával, mikor az örökkétre szőlítják,

*) E szép gondolat indítványozója, értesülésünk szerint katholicus hűfelekeztő volt, a mi által eszméje csak magasztasabbá válik. A küldött pénz főt m. püspök urhoz elszolgáltattuk. Szerk.

TÁRCZA.

ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

— Abban igazod van, hogy sok hasonlat van kettőjük között, csak hogy Spott kancsal, a kancsalágot pedig nem lehet éreltetni. Pihenj le Izidóra, mindketten nagy izgatottságon mentünk át, szükséges reánk nézve az álom.

— Menjünk tovább innen mielőbb Sofie néni. En irtódom e helytől, én itt folyvást rémeket, bolygó árnyakat, legyilkoltak véres tagjait látom.

— Ah csak mehetnének! — sohajta megtörtött gróf Hallayné. Csend lön újra a szobában. Egyszerre ablakuk alatt egy kutyának élénk vonítása halszék, melyet egy egész érzékeny kutyasereg utanozott. Valami lappangó vad vonulhatott keresztül a parkon; de a nép babonája az ily ebvonításokból halált szokott jósolni, és bármennyire tagadják is fényes nappal, de éjdon a nép babonáinak rémes hatása van a miveltebb női kedélyekre is. Gróf Hallayné felriadott szenderéből; lelke a sokoldalt izgatottságok után fogékonyabb volt most, mint valaha a rémes gondolatokra. Föl kelt ágyából, s az ablak függönyét kissé fölből voná, hogy a holdas éjbe kitekintve elizze izzasztó képzelgéseit. Izidora ugyanazon perczben rettent föl, s megpillantva nagynője fehér alakját, sikoltás közt ugrott fel ágyából.

— Mi az, mi lett kedvesem? — szólt a grófné, megrázkódva Izidóra sikoltásától.

— Te vagy nénem? Ah folyvást rémeket látok. A meggyilkolt gr. Honti Dániel árnyát képzeltem fehér alakodban.

— Ne teremts agyremeket kedvesem. Gr. Honti szélhütdésben halt meg. Mindnyáján meg-

halunk, és rémekké válnak-e mind az utódok előtt? Hagyd a nyugvókat, ők boldogabbak mint a kik élnek.

— Te igen bús vagy kedves néni, mi bánt?

— Fut az álom, és nem tagadom Izidóra, hogy e hely reánk nézve szomorú emlékeztetivé válhatik. Látad gr. Honti Emilt? Nem rut férfit ő, de csodálatos fogalmak vannak a házasságról. Ő nekem nyilatkozatokat tett, ő régóta figyelmez read és szeret. Meggyőződtem, hogy Spott, kit barátjának nevez, az ő küldöttje volt. Jól tudom, hogy atyád erről mit sem sejtett midőn Spottot elfogadta. Ugy látszik, a gróf nagyon hajt Spott véleményére, s a két férfit közt bensőbb viszony létezik; sokszor azon sejtésre jövök, hogy talán titkos testvérek ők, mert igen is hasonlítanak egymáshoz. Gróf Honti kinyilatkoztatá nekem, hogy téged birni akar. En őt fényes szerencsének tekintem, ő e hon első főúrai közé tartozik, és nincs kifogásom ellene; kimondám azonban, hogy mindent beleegyezéssel feltételek; én semmi erőszakot nem gyakorolhatok read.

— Mért nem mondad, hogy én már mást szeretek.

— Kít Izidóra, kít? Zováthyé soha sem lehetsz. Ő koldus. Vigyázz, midőn sorsod fellett határozni fogsz.

— Soha senkié másé — szólt Izidóra.

— És mig élek, soha halalos ellenem! — Szólt ingerültséggel a grófné, s azon ellágyulása, melynek az imént engedni akarva, Izidóra szabadakaratjára oly élenken hivatkozott, egyszerre véget ért. Miért ne legyen ő e hatalmas gróf neje? Mi kifogása lehet ellene? Szeretni nem fog senkit, akárkihez csak szerelme nélkül mehet; és ki lehet illetékesebb e nagy vagyoni grófnál?

E gondolatok elűzték a grófnő rémképeit, melyek őt az imént háboríták. Ily fényes rang, ennyi vagyon, előtte a világ legfőbb boldogságának tetszett. Ő makacsul ragaszkodj

gyűlt ellenemhez; s én azzal boszulom meg, hogy hatalmas grófnővé teszem őt.

Harmadszor felküdtek le, és végre mindketten mély álomba merültek, melyből más nap késő reggel ébredtek fel.

Emil gróf már ekkor minden kezét mozgásba hozott, hogy vendégnőinek kellemes szórakozást eszközöljen. A naszádokat kijavította, már azelőtt este Szolnokra küldte egyik biztos apródját azon izennel, hogy Pestről zenészeket s tűzijátékot hozzon le ma este.

Reggeli után kirándultak a parkba s a Tisza hajbait vidáman keresztül kasul nyargalnak esinos és könnyű naszádokkal. Mindent elkövetett a gróf a hölgyek mulattatására, és nem lehetett tagadni, hogy kedvkereséseiben igen lekötözött tudott lenni, annyira, hogy azon első kedvetlen benyomás mindkét hölgy előtt kezdett már előitéletesnek tűnni fel. Egész délelőtt egy szót sem szólt a gróf Izidórának érzelmeiről. Megtudakozta, ha nem volna e kedvök délután sétalovaglast tenni, s kecségette őket igen jól kitanult és biztos lovaival.

E közben eljött az ebéd, azt rövid társalgás a salonban, s később kilovaglás követte. Mikorra a lovaglásból haza érkeztek, egyik legújabb pesti zenekar fogadta őket a Rákóczi-indulóval.

— Hallottam, hogy nagysád szereti a zenét, és siettem e zenekart kihozatni, pompásan játszanak.

— A gróf igen lekötözött vendégszeretettel fogad — jegyzé meg Izidóra.

— Életemet örömet áldoznom nagysád egy vidám perczéért — szólt érzelmelem a gróf. Estefelé a társaság kikocsikázott hosszas sétára ama nagyterjedelmű berekbe, mely a kastélytól balra feküdt a Tisza partján, s százados fának lombjai által kellemes változatosságot kölcsönzött az egyhangu rónatájnak.

A berek fái természetesen rendetlenségben voltak magasra felhőve, de a saját működé-

sére hagyott természetet az emberi izlés szé-píté kellemesen tervezett utakkal, vadász és remete lakokkal, s a Tisza partjain a legkedvesebb kilátásokra alkalmazott pavilonokkal.

A nők a nyári konyha körül sürgölődő fehér ruhás és spikás konyhacselédség mozgásából hamar észrevették, hogy a szabadban lesz az oszonna, a mit általában mindnyáján igen kellemesnek szoktunk találni a szép nyári napokon.

A berek regényes utkanyarulatain haladt elő a társaság, midőn a tábornokné gr. Hallaynéval bekanyarodva, a gróf Izidórát mondhatt külön maradt.

— Kedves nagysád — szólt Honti Emil. Tegnap némely észrevételeimet igen különöseknek találhatta, sokat beszélt nekem Spott önnek kényességeiről s önféjűségéről, és én egy kissé nő gyűlölő voltam, keveset tettem föl a hölgyekről, kifolyása volt ez is bizarr tulajdonainknak, melyekbe a természet és kedélyem bizalmatlansága vitt bele. Meg kell vallanom, régóta ösztönöz Spott, hogy nagysád a szép székelőföldön meglátogassam. En mindig halogatam. Soha engem hölgy nem érdekelt, csak is nagysád mint gyermek; én ki akartam dobni szívemből ez emlékeztet, melyet megvallom, kezdetem nevelésének találni. Kezdettem is lemondani nagysád iránti terveimről, s miért mentem volna látogatására? Tegnap a véletlen szerencse kezézésé által megláttam újból nagyságot. Kigonyoltam saját szívemet azon érdekeltég miatt, melyet abban fölfedeztem. Még akkor kiesinyteltem e mozzanatot, kiesinyteltem nagyságot is, nem tagadom, s az érdekházaságok torzképeit állítam elé. A mult éj egész életbücsöletemet megváltoztatta. Egy szív, mely ifjan nem viselte el érzelmeit, megtörtéltlenül tud szeretni. És én szeretem öcsédet, szeretem annyira, hogy e vonzalom övszenőtt szívemmel. Legyen urnője nagyságod mindenemnek, s fogadjon engem rabszolgájává. (Folytatjuk.)

de mint jó hazafinak emlékezete, örökre fennmarad e földi életben. Isten voltunk.
Egy jelen volt.

Bihari levelek.

N.-Váradi, május 20.

Folyó hó 17-én ment végbe Máltaságos Pap-Szilágyi József görög kath: püspök urnak beiktatási ünnepélye, melyre a megyei lakosság minden osztályzata előbbkelő egyenlei, valamint a szomszéd megyék s városok főbb tisztviselői, nagyszámban meghívtak; már előtte való nap a közel és távol vidékekről begyülekezett a román lelkészek és magánosok nagy többsége, elannyira, hogy másnap a Szent-László-tér, különben is vásárnap lévén, nem kisszerű látványt nyújtott a helybelieknek, különösen, a görög kath: püspöki templom és lak körül folytonosan hullámzó tarka népgyűlést által. A beiktatási ünnepély után következett a dísz ebéd, melyen nem hiányoztak a lelkes pohár köszöntések sem. A nap emlékére püspök ur ő méltósága a helybeli szegények közt kiosztandó 100 frtot adományozott.

Nyári szünköritünk új tulajdonos kézre kerülve, nyáiban renováltak, várán Polinusz urnak derék színtársulatát; csak attól tartunk, hogy a mennyiben ezen társaság nagyváros-hoz s így nagy közönséghez van szokva, kis városi közönségünk, különösen ebben a nehéz időben s pénz-szűk világban s midőn a színházat kedvelő közönség egyrésze a nyári fürdői idényt is élvezni akarja, nem fogja kielégíteni anyagi igényeiket. ... Jelenleg bizonyos arabok közt másaikkal s hajmeresztő ügyességeikkel mulattatják a gyér közönséget.

Azonban egyéb hajmeresztő eseményeknek sem vagyunk hiányában, mennyiben az üngyilkosság egész mániává fajult városunkban. Mult évben a gyufa általi mérgezésnek több lettek áldozatai; most egy pénzügyi tisztviselő a Körösbe ölte magát, holt testét e napokban találták meg szt. András alatt; egy másik, ki állam mérnök volt, pisztolytal vetett véget életének, hagyván maga után nőjét és 4 gyermekét. Ez üngyilkosságokat előidézték indokok ismeretlenek.

Különbben is nagyon „pusztulunk, vesztünk”; pedig eléggé küzdünk a sorssal, munka és fáradságban telik le a nap s a vizasztalás egy sugara sem tör át borult egítkön; mióta elmult a tél s ki ment a föld fagyja, nem volt esőnk; vetéseink, őszi és tavaszi egyaránt, ideje korán leszáradnak, kaszáló réteink annyira nedvességgel sem bírnak, hogy tavaszi első csirájukat kihajthattak volna; marháink jubaink az emlékezetet meghaladó szárazság és víz-hiányból eredő kopár legelő miatt rakásra hullanak, felettünk uralg a nagy adó, melyet folytonosan katonai karhatalom exequál rajtunk, a mult évi termésünkkel még megelégtünk nem keresi senki. ... Sehol semmi kilátás s nem marad egyéb hátra, mint a szoltások irójával felfohászkozni:

„Haragodnak nagy voltában
Uram ne fedj meg minket!”

Hanem azért ezen bajok közt is feszült figyelemmel kísérjük az erdélyi közügyeket. Hiába, politika nélkül nem élhetünk, kíváncsián várjuk a követ választásokat, országgyűlés össze jövetelét, a pártok alakulását, a közjogi kérdések vita barezeit; s bár mi a sorompókon kívül állva, csak néma szemlélői leszünk a nemek küzdelemnek, még is mert érdekeink, az alkotmányos élet és szabadság útján, találkozunk, szellemileg szakadatlanul a bérzes hazában lakó testvéreink közt fogunk lenni!!

r. l.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Tegnapelőtt az erdélyi kölcsonös jég-és tüzkármató intézetnek közgyűlése volt. Mielőtt részletes közlést tennék, megemlítjük, hogy e jó célú intézet ez évben is tetemes gyarapodással kérkedhetik, az igazgatóság könyvei, számlatai, az egylet pénzkészlete, minden pontos rendben találtatott. A közel 20 éves szép intézetnek további új 20 éves életet szivükből kívánunk.

— Közelebről gyakran keringett az a hír, mintha szándék volna a k. guberniumot végre is Szebenbe átköltöztetni, a mi iránt a szebeni lap annyiszor elmondá gerjedéseit. Ugy halljuk most — megbízható forrásból — hogy senki legkisebb szándék sincs döntő körökben ily áthelyezés iránt, sőt ily szándék nem is volt.

— Beküldetett szerkesztőségünkhez: „A magyar korona országainak rövid földrajza”, népiszkolák s általában elemi osztályok használatára. Irta T. Szabó Sámuel tanár. Második javított kiadás. M.-Vásárhelytől 1863. 8-rét 56 lap. Ara térképpel együtt 70 új kr. Jelen paedagogiai tapintattal írt mű. Az alkotmányos megyei felsőosztalt megtartva, különben természetes alapra, az ország physiognómiai fekvésére van fektetve rendszere. A részletes

részben például, mely rész képezi a munka zömét, 4 csoportra vesz fel u. m. 1) mindazon megyéket, melyek a Tisza, Duna, s a kárpátok északi részének (azaz: a Morva torkolatától a Tisza eredetéig nyúló) közébe esnek; 2) azon megyéket, melyek a Duna s Dráva közébe esnek; 3) A Dráva, Száva s tenger közébe eső földet; 4) A Tisza, Duna s keleti kárpátok közti földet. S mindezeket, hogy annál jobban képzelhesse s felfoghassa a gyermeki lélek: alakjokra nézve bizonyos tárgyakhoz s geometriai alakokhoz hasonlítja p. o. az 1. pont alatti földet, azaz: a Tisza-Duna-északi kárpátok között egy kinyújtott nyelvezetű hasonlít, melynek hegyét Bácsmegye teszi; a Duna-Dráva közét dűlt négyszögű; a Duna-Száva-tenger közét egy bal-tárhoz, melynek nyelve Péterváradnál van, élet pedig a tenger mossa stb. stb. „Oly általános elvet kerestem — ugymond szerző — mely a természet állandó művein a felület alakulatain alapszik, mely az ingadozó politikai viszonyokkal nem ütközik (nagyon) össze.” Mindenesetre ha jó állandóan megalakulnak a politikai viszonyok, könnyű lesz e tanítványt azok szerint átditómítani. A térkép is veteedik a szöveg jóságával, sőt erre nézve határozottan kifejezhetjük, hogy ennél jobb hazai kézi földképünk nincs (E munkának II-dik s III-dik része is leendő. A II. rész utasítás leendő tanítók, a III. rész olvasókönyv gyermekek számára.) „Ubi plura nitent... non ego paucis offendar maculis.” Jó lelkiismerettel ajánljuk a népiszkolák s elemi (2-ik s 3-dik) osztályok tanítóinak s általában az alsó iskolák előjáróságainak figyelmébe s pártolásába. Egy jó könyvvel szaporított gyermekirodalmunk.

— Lapunk egyik utóbbi számában emlékeztünk a „Keresztény Magvető” című unit. hitfelekezeti munka II-dik kötetének megjelenéséről, s az az alkalommal az első kötet tartalmát közöltük. Ezen második kötet tartalma a következő: 1) A bűn mi, és mi nem? Angolból, Ferencz J.; 2) Valódi műveltség vallásosság nélkül nem lehet, Goró I.; 3) Keresztény családélet, Koronka A.; 4) Magzatok neveléséről, Marosi G.; 5) Jézus megkísértése, példája az ember megkísértésének, Buzogány A.; 6) A csezdusfa, mint a kereszt. vallás jelképe, Török S.; 7) Jézusra nézni legjobban, Sándor I.; 8) Az apostolok soknyelvű beszéde, Ferencz J.; 9) Türedelmes imák, Albert J.; 10) Megnyitó beszéd, angolból, Buzogány. A téreza a következő cikkekhez hozza: János Zsigmond fejedelem élete s uralkodása, Jakab Elektől. Az angol unitáriusok londoni akadémiájának ismertetése, Simen Domokostól. Szabad irányu mozgalmak az egyház terén, Buzogánytól. Az erdélyi unitárius iskolák népszerűsége. Pályadíj. Nyilvános köszönet.

— Kövári László jeles tollu történésznél Erdély történelmének III. kötetét már sajtó alá adta, melyet a IV. nyomban követ, s ez utóbbiban hazánk történelme egész az utolsó külön fejeledekig lesz lehozva. A ki megfontolja, hogy hazánk habár a magyar nyelv szerkesztett kronikákban nem szegény, de összeállított történelmi munkát nem bír, az kétszeresen fogja méltatni szorgalmas Kövári névűt, melynek egyéj érdeme mellett főerde az, hogy nemcsak latin s német nyelvekben képzett férfiak, de a tiszta magyar ajku ifjúság, művilág s nép valaha olvashatja hazájának dicsőbb múlt korát. E munka előbbi kötetei is megszerezhetők minden hiteles könyvtárunknál.

— Figyelmeztetjük hazánk német ajku s magyar érzésű, valamint a német olvasmányokat is kedvelő nővilágot, s fiataloságot a „Pesther Damen-Mode Zeitung” című ügyesen s jó irányban szerkesztett szépirodalmi lapra, a mely jeles magyar divat képeket, műmelleteket hoz, s a magyar irodalom termékeit ügyes fordításokban ismereti saját eredeti tárgyai mellett olvasó közönségével. Itt látjuk ügyesen fordítva Gyulai Pál Glück — Szerenese ur című humoristikus beszélyét, Arany J. „Záh Klára” című költeményét, Straszmann Móról, Dózsa D. költeményét Izidorához Dietze Károlytól s Szász Károly egyik szép dalát Brück-től. E lap magyar díszes szép irodalmi lapjaink díszes alakjában jelenik meg. Szerkesztője skiadója Király János (lakása új-világutca 17 szám Pesten). Ara e lapnak évenyenként 2 ft. Gyűjtők 8 példány után egy tisztelet példányt vesznek. Megjelen e lap minden hónap 6-dik és 20-dik napján.

— A maros-vásárhelyi választók száma, az új rendelvény szerint összeírva, 807-re megy.

H. Z.

— A vármegyék és székely-zsétek számára ideiglenesen 6 állatorvosi állást állítottak fel, ezek közül kettő: t. i. n.-enyedi és dési ürességben maradván, a más négy állomásra arkövetkező egyének nevezettek ki: Tordára Zecha Ferdinánd, M. Váshelyre Erdős Elek, Dévára Kreuzer József, működésük nem csak azon kiterjed terjed ki melyben laknak, hanem a szomszéd hatóságokra is.

— A „Pesther Lloyd”nak f. hó 20-dikáról Bécsből írják: Mint ma a külföldben is jól értesült körökben hírlak, Erdély kormányzója, gr. Cronneville altábornagy van 8 Felsőegyetől a legközelebbi erdélyi országgyűlésre kir. biztossnak kijelölve. Közudomással az országgyűlési rendszabály 6. §-ában ki van mondva, hogy az 8 Felsőegyetől e célra legfelsőbbleg kinevezett kir. biztos a legfelsőbb megbízatás folytán az országgyűlést megnyitja, elnapolja és befejezi. — Jakab, kir. főkegybírói tanácsos, főleg az erd. országgyűlési ügyekben szóbeli információk vérese és adása miatt hivott Bécsbe. — Az erd. orsz. választásokat, a mennyire lehetséges, Bécsből vezetik. A külföldi közvetlen és közvetett választásokat illető tervezetek Bécsben készítettnek, s itt a szükséges mennyiségben kinyomatva küldetnek Erdélybe, hogy a választásoknál használatosnak.

— Mint írják, a főkegybírók elnöksége felszólított intézett a megyei főtisztvezetők, hogy az iránt: miként lehetne a mostani szolgabírói s illetégtel dűlői járásokat oly módon összeolvasztani, hogy a kinstári kiadások megkímélésével a szolgabírák, dűlők mellé segédhivatnokok adathassanak, hogy ezek távolléteknél a közszolgálatban tapasztalt hátrányok jövőre kiküldessenek — körülményes javaslatot terjesszenek fel.

— Kérnek a „Korány” című ev. ref. iskolai zsebkönyv tisztelt gyűjtői, hogy az előfizetéseket legfőbb június 6-dikáig bérmentve beküldeni sziveskedjenek, (Weszlényi Miklóshoz, piaczor, Bánffy-ház 72. sz.) hogy a szétküldés — mint ígérve volt — június 15-ken megtörténhessen. *) Kolozsvárt, május 27. 1863. Az ifjúság által kinevezett bizottmány.

Nemzeti színház. Szeben, május 20.

Szabó Pepi jutalomjátékául, itt először: „Az átváltozott macska.” Új operette, 1 felvon. Scribe és Mellesville után ford. Latabár Endre, zenéjét írta Offenbach. Ezt megelőzte: „A kőszőlőtlen gyémánt.” Vigjáték 1 felv. dalkokkal John B. Buchstone után magyarosította Tóth József. Az operette meséje következő: Egy elmebeteg ifjút (Dalkoni), ki csaknem embergyűlölővé lön s csak egy Minetta nevű macskáját szerette szenvedélyesen, egy bűvész (Bokor) ugy győgyít meg, hogy a lélekvandorlás (Metempsychosis) tanáról tele beszélve fejt, elhiteli vele, hogy a macska-alakban szerette méltó hölgy rejlik. Az átváltozás megkísérül egy csoda gyűrűt ajánl s bizonyos varázsszó elmondását. Az ifjú igénybe is veszi a kapott utasítást, s midőn ágya függőjét szétnyitja, hol Minettája fekszik szokott, a párnákról csakugyan kecses ifjú hölgy pattan elő tetőtől talpig macska prémell körszörűl prémezzet öltözetben (amár az alatt mig a tanácsadás és varázslat történt, az ifjú gazdaszszonya (Láng Mari) a kérdéses macskát eladta, hogy a minden pénzéből kiköltökeztet ifjú és maga számára élelmi szereket vásároljon be). Macskamódra való ugárándóságok, mulatságos tikörbe való nézegetések, nyakladosások, a gazdaszszonyával való perlekedések, czivódások, karmolódások, majd megint hiszelkedések, törleszkedések stb. stb. mind éneklés még pedig közbe-közbe macskanyávogást is utánozó éneklés közepett egészítik s fejezik be a kívánt eredménnyel koszorozott darabot. Az átváltozott macska, a közönség kedvence: Szabó Pepi volt s kedves elevevesséj jétéka s szép éneklése egészen átvillanyozta a közönséget. A közönségtelen gyémánt is szép fénylen ragyog az 1 felvonásos darabok között. A jutalmazandó szűnni nem akaró éljenekkel s tapsakkal fogadtatt, mi játék közben s végén többször élénken meg-megújult. Kár, hogy nagyobb számú közönség nem vett részt ez est élvezetében.

Csütörtök, május 21. Utolsó előtti előadás: „Az átváltozott macska” másodszor s ezt megelőzte: „Chassé Croisé” vigjáték, szintén másodszor. Szabó Pepi, mint átváltozott macskát, játék közben három szép bokrétaival lepte meg. Jó előadás, élvezetes est, de most is kevés közönség.

Péntek, máj. 22. Utolsó előadás e színdarabban: „A menekült.” Legújabb dráma 5 felv. Sand György és Meurice Pál után ford. Feleki Miklós. Regényből átalakított, de meglehetősen jó dráma. Jelen bírálatá jelent meg Gy. P.-tól a „Koszorú” 19-dik számában. Jó előadás, azonban ez uttal is kevés közönség: mi eléggé indokolja színészeinknek ily időbeni vándor utra kelését. Sajnos dolog a helyt maradó színművészet kedvelő közönség nézve. Valjon jövőben nem kellene-e újabb kísérleteket tenni: jó szervezett arenei előadásokkal összekapcsolni a színházakat. Ügyes vállalkozó hát ha ezután kedvezően oldaná meg e problémát, mely az örökök s élve legnemesebbjeit megállandósítaná köztünk.

*) Kérnek a t. hazai lapok s sorok átvételére.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, máj. 20. A lengyelek iránti rokonszenv, hírlapi cikkekben és szószerűlő folyvást oly élénken nyilvánul, hogy a békesovargó Európát, Anglia magatartása s a két nyugati hatalomnak egymással folyvást barátságosabb összesimulása miatt, a napokban európai háboru kíséretei nyugtalantították. A bécsi, félhivatalos „Gen. Corr.”-nek ezt írják Londonból: „Politikai körünk állása, az uralkodó napi kérdéssel szemben, minden nap határozottabb. Ugy látszik, el vannak határozva, hogy ezutal ne álljanak meg, miután a kérdést nem akarják csak elnapolva, hanem megoldva látni. Oroszország ígéreiteiben és biztosításaiban itt senki sem bízik többé, okulván a nem rég törtétekből, miképpen szokta Oroszország elvállalt kötelességeit teljesíteni. A fekete tengert, a cserkeszeket s Törökország déli szláv tartományait hozták fel például.”

Másfelől a diplomatai közbenjárás, névszerint a darab idő óta sokat emlegetett európai értekezlet lehető sikerét nagyon koezkázta a hatalmak e feletti megegyezésének folyvást elégedtőlő akadály. Angol és Franciaország között már csak van a mint van az egyetértés, miután az Oroszországra és a felkelő lengyelekre szabandó fegyverszünet dolgát megállapították. Ugyde bajt okoz Ausztria. Ez a hatalom, a mely a lengyel forradalm kitértől fogva, a nyuati hatalmakkal, ha nem is teljesen azonos, de mindenestre a lengyelek javára czélzó eljárás követett, most — azt mondják, és nagyon hihetőleg, tartózkodik a fegyverszünetnek Oroszországra és a lengyel felkelőkre dítálása által, közzvetve a felkelő lengyeleket hadviselő félnek, a forradalmat diplomatai alkudozás tényezőjének elismerni. A „Köln. Ztg.”-nak a kérdés ez oldalára vonatkozólag ezt írják: „Várják Ausztria hivatalos nyilatkozatát az Anglia által előtérbe telt s Franciaország által elfogadott fegyverszüneti javaslatra, mint a kérdés ideiglenes megoldására. Valóban Metternich herceg elejtett szavai alig engednek kedvező választ remélni Ausztria részéről, s Párisban már neheztelni kezdenek, hogy a bécsi kabinet oly soká késik a felelettel. Ellenben London és Páris között, miután Franciaország a fegyverszünetet tárgyzó angol javaslathoz hozzájárult, a legszívebb viszony uralkodik. Ha Ausztria e javaslatot utoljára is elutasítja, a melyet pedig Franciaország szeretett volna az osztrák javaslatokkal összeegyeztetni, úgy Angol és Franciaország a kettejük közt megállapított javaslatot is elébe terjesztik Oroszországnak. Ha a pétervári kabinet, a min alig lehet kételkedni, visszautasítog felel, akkor fog a két hatalom kényszerítő eszközök alkalmazása felett tanácskozni.”

A „Times” a görög kérdéssről következő tartalmú táviratot közöl Koppenhagából: A dán kormány s a védhatalmak követi iránti tiszteletből, a Koppenhagában időző görög küldöttség elhalasztotta visszautasítását. Az ügy bevégetnek tekinthető, csak az időpontról van kérdés.

Ez a távirati sügöny köznapias nyelven alkalmasint azt teszi, hogy a görög kérdés feletti alkudozás összement. Ezt sejtji, vagy talán éppen tudja is a görög ügyben jólétesültni szokott „Daily News”, a midőn egyik közelebbi cikkjében ezt írja: A játék, a mely a görög nemzetetl izek, aggasztó kezd lenni. Ott tartóztatják a görög küldöttséget Koppenhagában a nélkül, hogy kielégítő vagy legalább érthető feleletet adnának neki; és most, a midőn a küldöttség értérese adja az illetőknek, hogy Dániában tartózkodását nem nyújthatja határozatlan időre, azt felelik neki, hogy a herceg elhatározását nem lehet várni június kezdete előtt. Fájdalom, írja a „Daily N.” egyszerűen csak dynasticus tekintetek, a melyek az elhatározást oly hosszasan késleltetik, a mi alatt Görögország közigazgatása minden ágaiban szenved. Nagy ideje volna, e bizonytalanságnak, a mely minden rendtelenségnek anyja, valahára véget vetni.

Franciaország. Páris, máj. 21. A politikai színtéren ez idő szerint csaknem kizárólag a választási mozgalmak foglalják el. Régóta nem volt Franciaország figyelme a külügyektől annyira elvonva és saját beloldgaira függesztve, mint most. A kormány többsége ugyan ez uttal is bizonyos, s tekintve az eszközök sokféleségét, melyek rendelkezés alatt állanak, alig lehet rajta csudálkozni. Azonban az ellenzék ereje tetemesen gyarapodik. Oly férfiak, mint Thiers, Odillon Barrot, Berryer stb. többé nem vonakodnak jelöltekül fellépni, illető választókik kitörő lelkesedéssel fogadják őket s az egész és félhivatalos sajtó nem fojthatja el boszankodását a felett, hogy a francia közvélemény a császár „ellenségeit” így felkarolja.

Olaszország. Turin, máj. 22. A „Stampa” egy nevezetes cikket közöl, a mely szerint Franciaország hajlamot mutat egy Olaszországgal kötendő katonai egyezményre a brigantik elnyomása végett a római határ-

szélen. Ha a „Stampa“ jól van értesítve, s az egyezmény csakugyan létre jő, a római kérdés egy egészen új fasisba lépne.

Németország. Berlin, máj. 22. A kormány és a képviselőház között a viszonyok folyvást feszültebbé alakultak. A mint olvasóink emlékezhetnek, a képviselőház máj. 11-i ülésében, Roon hadügyminiszter és Brockenhoff Dolffs alelnök között elnöki rendutasítás következtében éles szóváltás fejlett ki, a minnek eredménye a lett, hogy az elnök az tiltást feloszlatta, a ministerek azóta nem jelentek meg, s kétségbe hozták a ház elnökének azt a jogát, hogy az ügyrendben körülírt fegyelmi hatóságát a miniszterekre kiterjeszthesse. A miniszterium e nézetét egy átiratban is kifejezte, hogy valameddig a ház ki nem mondja, hogy az elnöklet fegyelmi hatósága a miniszterekre nem terjed ki, ők nem fognak a képviselőház üléseiben megjelenni. Erre a ház nagy többsége az elnöki eljárás értelmében határozott s határidőt tűzött ki a minisztereknek a megjelenésre. A dolog a király elébe került, s a május 20-i ülésben ő felségének egy ízenetét olvasták fel, a melyben azt kívánja, hogy a ministerek a képviselőházban kivételes jogokban részesüljenek; e nélkül meg van sérve a ministerek alkotmányos joga; ezt követeli a katonai méltósága stb. A ház a királyi tizenetnek tiszteletteljes

félreteleztet határozta, s megmaradt előbbi határozata mellett. Ez a viszálykodás oly nagy hatást gyakorolt a királyra, hogy némely hírek szerint ha a kiegyenlítés nem sikerül, le fogna mondani a koronáról; mások szerint a képviselőházat oszlatja fel. Annyi látszik, hogy a király egészségi állapota szenved a lelki tusa alatt s a hivatalos „Staatsanzeiger“ napi jelentéseket közül ő felsége betegségeiről. Május 22-i számában azt írja, hogy azelőtti nap és éjszaka a király tüdőbetegsége érezte magát; a vesefájdalma nem jöttek vissza stb.

Frankfurt, máj. 23. A mai „Europe“ írja: Négy nap óta a Napoleon császár által oly buzgón sürgetett európai értekezlet eszméje a lengyel ügyben, sokat közeledett a siker valószínűségéhez. Némely hatalmak elismerik az eredményt biztosító indokok fontosságát, de mégis aggodnak, hogy, a mint 1856-ban történt, ha egyszer a hatalmak képviselői egybe lesznek gyűlve, majd ismét tul fognak lépni a lengyel kérdés határain. Ezért írták nek néhol a nevétől is az értekezletnek. Hogy tehát az értekezlet sikere is el legyen érve s a táplált aggodalmak is eloszlatva, abban állapotok meg, hogy a három hatalom szabatosan és véglegesen formulázza az orosz válaszára, visszafeleletül szolgáló együttes jegyzék szövegét.

Orosz és Lengyelország. A felkelés újabb eseményeiről a bécsi „Presse“ következő táviratot közöl Krakkóból május 23-ról: „Rawa, Babsko és Roszniewice kerületekben 13- és 14-én összeliiközések voltak, a lengyelekre nézve kedvező eredménnyel. Drewnowskit 18-án Czersknél hir szerint megverték az oroszok. Volhyniában 17-én a felkelők megszállták Zwiakelt.

Ugyanazon lap írja, hogy lengyel határszéli tudósítások a legkalandosabb dolgokról beszélnek: hogy egész orosz hadosztályok állottak át a felkelőkhez, hogy a doni kozákok fellázadtak. stb.

A „Gen. Corr.“-nak, hogy a felkelők az ország belsejében, különösen Ukániában s Wolhynia keleti részében készülnék összpontosulni. Ennél fogva a harc színhelye távolabb esvén a határszéltől, ezentul nehezebb lesz biztos tudósításokat kapni. Polome környékén Lubarhoz közel jelentékeny haderő van összegyűltve mind a két részről, ott tehát rövid időn nagy csatát várnak.

A „Gonicé“ egy orosz utazó után írja, hogy egész Kis-Oroszországban (Czernigow, Pultawa, Charkow, Jekaterinoslaw kormányzóságokban), úgy nyugati Oroszországban is (Witebik, Mohilew, Smolensk kormányzóságok-

ban) összesen 84 kerületben kiáltott a felkelés. A mozgalom Kiewből indult ki.

A „Gazeta narodowa“-nak egy brody-i távsürgönye a felkelőknek egy nagy győzelmről szól Kamionka mellett, a hol e hó 17-én 800 orosz csaknem egy lábíg tönkre tettek.

Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy a fennebbi tudósításokkal szemben orosz kütöböl eredő tudósítások az oroszok megannyi győzelméről s a felkelők vereségéről tesznek említést.

Amerika. Uj York, maj. 8. Az egyseileti hadsereg dolga rosszul áll. E hó 5-e éjén Hooker egész hadtestét visszanyomták a déliek a Rapakamokon Falmouth felé; még a sebesültek is a csatatéren maradtak. Hooker újból támadni készült.

Bécsi börze Május 27-kén: Nemzeti kölcsön 80.40. 5% Metalliques 75.90. Bank-részvény 791.—. Hitel-részvény 191.50. Váltó Londonra 111.50. Ezüst 111.—. Arany 5.32.

Május 23 kán: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 77.—. Erdélyi 74.—.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

(120)

(2-3)

Sztojkaik fürdő megnyitás június 2-án.

Ezen kiitűző gyógyhatású ásványvíz, mely gyógyerejét bórli vegyítés mellett sem veszíti el, és eddigi tapasztalatok után csálhatatlan mentőszertül van elősmerve: a máj minden betegségeiben, az aranyér, sárgaság, dugulás és minden a gyomorgyengeségtől eredt bajokban; fürdése pedig, mintbogy most az ivóforrásból vezetetik a fürdőhöz, köszvény és csúszos bajok, bőrbetegségeiben sat. igen hasznos.

Idénre megnyitnak az új, eddigieknél kényelmesebben butorozott szobák; ugyisintén történtek nagyszerű szépítések is; minélfogva bátorodom a nagytekintetű főúri és uri közönséget azon ígéretem mellett meg bívni, hogy minden igyekezetem oda léend fordítva, miszerént kényelem, pontos kiszolgáltatás, izletes és jó étkek, italok és oleső árszabály által magas kegyeire magam érdemessé tegyem.

A sztojkaik gyógyvíz raktár leend **Kolozsvártt a „NEMZETI SZÁLÓDÁBAN.“** Ára tüvegostól 22 kr a nélkül 12 kr. oszt. értéke.

NAGY PÁLL, haszonbérlo.

(16)

28/5

(5-8)

Dr. Béringuier orvos tudornak illat gyógyszeres KORONASZESZE (vagy kölni-víz Quintessentiaja.)

ily **koronaszeszt** a fürdő kádunkba öntve jobb és erősebb fürdőt ad, mint az illanyos füvek és virágok főzetei, hogy ha pedig a gyenge idegrendszertől a test vele bedürzsöltetik, az idegek fesz ereje ez által csudálatosan neveddik. **Dr. Béringuier koronaszesze** minden szakértők és azt használók által, mint egy ritka szerencsés össze-tételti szer méltánylólag ismertette kiitűző hasznos tulajdonai által, a házál hasznos, útban segítő, s az öltöző asztaloknál kellemes szer, s jogosan ajánlható. Kimerítő utasítások ingyen szolgáltatnak. **Dr. Béringuier illat-gyógyszeres, koronaszesze** eredeti tüvegostól 1 frt 25 krajával kaphatók.

Dr. Béringuier összes szabadalmazott készítményei az eredeti szabott áron: **Kolozsvártt:** csak is gyógyszer. **WOLFF J. s Khudi J. özvegyénél kaphatók,** valamint **Abrudbányán:** Ferenczi Mihály; **Beszterczén:** Kelp Ferenc; és **Dietrich & Fleischer; Bras-sóban:** Stenner F.; **Déván:** Büchler A.; **Nagy Enyeden:** Trajánovits Ede gyógyszerész és **Bisztricsányi A.; Erzsébetvárosban:** Schmidt A.; **Hátszegben:** Mátéfi Béla gyógyszer.; **Kézdi-Vásárhelytől:** Hankó László; **Köhalomban:** Melas Ed. F. gyógyszer.; **Maros-Vásárhelytől:** Fogarasi J. D.; **Medgyesen:** Vándory & Brandsch; **Szegvártt:** Misselbacher fia és Teutsch; **Sz-Újvártt:** Placintár és fia gyógyszer.; **Szász-Régenben:** Wachner Traugott; **Szászsebesben:** Weissörtel Ad. G.; **Sebenben:** Zührer J. F.; **Székely-Kereszturon:** Binder Márton; **Sepsi-Szentgyörgyön:** Vitályos Béla; **Sz-Udvarhelytől:** Kaunzt J. A. gyógyszer.; **Szeredában:** Gozsy A.; **Sz-Somlyón:** Ruzska Ignác; **Tasnádán:** Szongott Jakab; **Tördán:** Velits G. és Wolff G.; **Záladán:** Megay Guszt. A. gyógyszer.

Postán küldve a göngyölek és bérmentesítésért a rendes áron felül a tá-volság és csomag nagyságához képest még 30 egész 70 krig melléklendő.

(101)

Hirdetmény.

(3-3)

Dézsén a Szamos-szélen, egy újjan épült **Szeszgyár,** folyó év július 1-ső napján kőzárverés után kedvező feltételek mellett **eladatik.** A gyár épületének anyaga kő, és fedélzete cserép, gyárgépezetei Bécsben Grossmann gyárában készülték. Égethetni naponta 30 mázsát. A szeszgyártás helyiségein kívül vagy on egy lisztelő-malom, van egy hat ló erejű gőzgép, mely öröl, kever és vizet buz. A telken egy 80 darab szarvasmarbára való istálló, ezen egészen új a legjobb móddal marhabizalásra építve. Kikialtási ára 16,500 frt oszt. érték, hozzá szólaní kívánók 10 százalékos bánatpénzzel kéretnek magokat ellátni. Bővebb értesítést szerezhetni Dézsén **KRÉMER SÁMUEL** kereskedésében.

(108)

Hirdetés.

(3-3)

Alóliirt jelenti, hogy a kolozsvári **VIDATS-féle** fók-gyár feloszlik, és sok minden-féle új gépekkel ellátva ugymint: **ekék, rosták, vetőgépek, kétféle kukorica-mor-szolók, vasszenagyújtó, szecskavágók, répvágók, borona, törőkbúza kap-áló és töltőgető és eketaligák** állítható és fatengelyes, azonkívül főbbféle szerszámok és különféle **hasított fák** oleső áron eladó. Alóliirt jelenti egyszerűsámd, hogy a gépe-szetet tovább folytatja kisebb mértékben, és kéri a t. cz. gazda uraknak további pártfogá-sukat; pontos és jó munkáimat ajánlom **BARIS JÓZSEF,** gépész.

Nemes M.-Székben Nyárádtón, egy belső Curialis telek, hozzá tartozó külső-vel, regaleival és közös legeltetési beneficiumaival együtt örökáron eladó. Értekezhetni írátta ns. Alsó-Fehérmegyében Hápertonba **BARTHA DOMOKOS**sal személyesen vagy bérmentes levélben. (119)

(103)

(3-3)

Alóliirtnak van szerencsje a t. cz. közönséggel tudatni, hogy **Sroth-féle** gyógyin-tézete a napokban meg fog nyilni.

Azon szenvedő betegek, kik ezen intézetben gyógyítást nyerni kívánnak, szivesked-jenek magukat szappany-utca 372 számú házál jelenteni.

STASITZKY PÁL.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvártt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelyt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelyt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön kapható:

Nagy-Enyednek és vidé-kének veszedelme 1848---49-ben.

Történeti vázlat. Írta b. **Kemény Gábor.** Ára 2 frt 40 kr.

VADRÓZSÁK,

Székely Népköltési Gyűjtemény.

Szerkeszti **KRÍZA JÁNOS.** 1863. (VIII—576 lap.) Ára 2 ft 50 kr.

PETŐFI vegyes műveinek III-ik kötete.

LENDVAY és LENDVAYNÉ fényképe

Ára egynek 70 kr.

SZABÓ PEPI csárdás zongorára.

Ára 60 kr.

K O R Á N Y

zsebkönyv.

A ref. iskolai ifjuság dolgozataiból szerkeszték és kiadták b. **Bánffi Dezső** és **Réthy Lajos.**

I-ső kötet Kolozsvártt, 1861. Ára 1 frt 30 kr.

IMAKÖNYV A SZÉPNEM SZÁMÁRA

II-dik átdolgozott és bővített kiadás, írta **Koronka Antal,** csinos kötésben 1 frt 92 kr.

Börbe kötve arany metezéssel 2 frt 80 kr.

LENGYELORSZÁG Térképe 1 frt.

Ingyen tanító francia nyelv-mester. A francia nyelvet szintoly könnyen, mint alaposan megtanulni ki-vánó magyar ifjaknak ajánlja **Brassai Sámuel.** I. rész. Az alap- és bővi-tett egyszerű mondat. (A Kékkönyvtár XIV. füzet.) Ára 1 frt 60 kr.

Képek a hazai történelemből. Gyer-mekek számára szerkeszté **Tánczos János.** Ára 50 kr.

Pados János. Utijegyzetek. Levelekben. Ára 1 frt 50 kr.

Az erdélyi muzeum-egylet év-könyvei. Szerkesztette **Brassai Sámuel** m. h. i. 1861. 4-r-l-ső kötet 1 frt. 70 kr. II-dik kötet I-ső füzet 1862. 4-rét 80 lap. Ára 80 kr.

Petőfi Sándor vegyes művei. 1848. 1849. Kiadta **Gyulai Pál.** Három kötet. Ára 4 frt 50 kr.

A magyar kényurak. Regény az Anjou-királyok korából. Írta **Józsika Miklós.** 4 kötet. Ára 4 ft.